Dosarul nr. 21r-2877/23 *(1-23048587-02-21r-08122023)*
Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

10 iunie 2024 mun. Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecător: Oxana Robu
Judecători: Ruxanda Pulbere și Ion Bulhac

A judecat în ordine de recurs, *în lipsa părților*, recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Stoian Igor *****, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023 potrivit căreia plângerea condamnatului ***Stoian Igor *****,*** privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă, și –

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 03.04.2023 – 22.11.2023;
Instanța de recurs: 08.12.2023 – 10.06.2024;
Procedura de citare a fost legal executată.

Asupra recursurilor declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Stoian Igor *****, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă:

1. La 17 mai 2023, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central, a parvenit pentru examinare, conform competenței, plângerea condamnatului Stoian Igor *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO, fiind înregistrată cu nr. 21ji-571/2023.

La 29 iunie 2023, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central, a parvenit pentru examinare, conform competenței, plângerea condamnatului Stoian Igor *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului,

afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO, fiind înregistrată cu nr. 21ji-791/2023.

Prin încheierea din 05 iulie 2023, s-a dispus conexarea cauzelor penale, la plângerea condamnatului Stoian Igor ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO, și examinarea într-o singură procedură.

În motivarea plângerii, condamnatul a invocat că, în timpul ispășirii pedepsei cu închisoare în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, până în prezent, s-a deținut în condiții inumane. A menționat că, celulele erau supraaglomerate, în celule erau condiții igienice și sanitare rele.

2. Prin *încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023* s-a admis plângerea condamnatului Stoian Igor *****, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Stoian Igor *****, născut la *****, a fost deținut în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, perioada continuă e la 05.09.2022 până la 15.12.2022 și de la 29.12.2022 până în prezent 22.11.2023, pe o perioadă totală de 429 (patru sute douăzeci și nouă) zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

Termenul menționat s-a rotunjit până la 430 (patru sute treizeci) zile în favoarea condamnatului Stoian Igor *****.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Stoian Igor *****, născut la *****, cu 43 (patruzeci și trei) zile, pentru perioada în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr.18 Brănești să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia, conform prevederilor art. 473^4 alin.(3) din Codul de procedură penală, instituția penitenciară urmează să informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

3. *Împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023 a declarat recurs reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brăneşti, Eugeniu Savca prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri prin care cererea condamnatului Stoian Igor *****, referitoare la condițiile de detenție să fie respinsă integral ca fiind neîntemeiată.*

În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

- soluția emisă de judecătorul Veaceslav Caragia o consideră ca fiind una ilegală, neîntemeiată şi pasibilă casării or, analizând situația de fapt stabilită la soluționarea plângerii, raportată la temeiurile de drept aplicabile cazului, totalitatea circumstanțelor şi condițiilor, conchide că judecătorul de instrucție greșit a ajuns la concluzia că condamnatului Stoian Igor ***** a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO;

- în context precizează faptul că, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit în conformitate cu prevederile art. 473^2 din Codul de procedură penală;

-invocă faptul că prin, raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr,18-Brăneşti, s-a solicitat respingerea acțiunii condamnatului ca neîntemeiată şi nefondată, din considerentele că în perioada deținerii în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, acesta n-a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, concluzionîndu-se că acestea nu pot fi calificate ca inumane şi degradante, adică contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale;

-menționează recurentul că la examinarea plângerii adresate de Stoian Igor *****, privind condițiile precare de detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, în care a fost deținut, instanță de judecată n-a luat în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curții Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, făcând referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, precum şi alte rapoarte ale organizațiilor naționale şi internaționale ce ţin de acest aspect;

-conchide că deținutului Stoian Igor *****, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, iar instanță de judecată, la evaluarea condițiilor de detenție, urma să țină cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deținut în condițiile contestate.

3.1. *Împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023 a declarat recurs avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Stoian Igor ***** prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, cu dispunerea rejudecării cauzei în alt complet de judecată.*

În motivarea cerințelor sale s-au invocat următoarele aspecte:

-consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat. La fel, instanța de judecată menționează că, deși de către instituția penitenciară a fost invocat faptul că, pe perioada de iarnă temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18° C, iluminarea este asigurată atît natural prin intermediul geamurilor cît şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestre de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă, celulele sunt asigurate cu closet care este despărțit de restul celulei printr-un perete, iar referitor la starea sanitaro-igienice, remarcînd că, anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe. Totuși, având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 3 zile pentru statutul de condamnat şi două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv pentru statutul de prevenit, în dependență de gradul şi intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza şi celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă;

- întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urinare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. şi alții c. Regatului Unit. 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98). Prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, a fost operat remediu la nivel național cu privire la constatarea şi compensarea condițiilor precare de detenție din penitenciarele naționale;

-potrivit art. 473^2 alin. (1) din Codul de procedură penală, plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul sau prevenitul ori. după caz, din care a fost eliberat;

- conform prevederilor art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ;

-apărarea în recursul declarat solicită reducerea pedepsei potrivit formulei 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, menționând că reducerea pedepsei efectuată de către instanța de fond este neîntemeiată și nu corespunde prejudiciului cauzat în urma detenției în condiții precare.

4. ***Procedura de citare legală a fost executată.***

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 18 Brănești, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, și ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, audiind părțile, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de *a respinge recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brăneşti, Eugeniu Savca şi de avocatul Boris Bulbuc*

*în interesele condamnatului Stoian Igor ***** împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023, ca fiind nefondate,* reieșind din următoarele considerente.

5.1. În conformitate cu art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod de Procedură Penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 Cod de Procedură Penală, (1) Judecînd recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu art.449 Codul de procedură penală, *judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat; recursul este depus peste termen; recursul este inadmisibil; admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod, rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător.*

Subsecvent normei citate, instanța de recurs, în conformitate cu prevederile art. 449 alin.(1) lit. a) Cod procedură penală, *judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: *17[1]) constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

Potrivit art. 471 alin.(1), (2) Cod de procedură penală, care stabilește că, ” *(1) Chestiunile specificate la art. 469 alin.(1) pct.5), 11) şi 14) se soluționează de către judecătorii instanței de drept comun, iar chestiunile prevăzute la celelalte puncte din art.469 alin.(1) se soluționează de către judecătorul de instrucție la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului care exercită supravegherea organului sau instituției care pune în executare pedeapsa. .... (2) Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4) – 7), 11), 12), 14) - 16) şi 18) poate servi şi cererea condamnatului* ...Potrivit art.470 alin.(1) Cod procedură penală, instanța care soluționează chestiunile *privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16), 17[1]) şi 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.*

Art.471 alin.(2) Cod de procedură penală, Temei pentru examinarea chestiunilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1), 2), 4)–7), 11), 12), 14)-16) și 18)

poate servi şi cererea condamnatului.

5.2. Din materialele cauzei penale, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoria Orhei, sediul Rezina din 26.01.2023, Stoian Igor ***** a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, cu stabilirea pedepsei, în coroborare cu prevederile art. 364^1 alin. (8) Cod de procedură penală, sub formă de 3 (trei) ani şi 6 (șase) luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis. În baza art. 85 alin. (1) Cod penal, la pedeapsa stabilită lui Stoian Igor *****, se adaugă parțial partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Dubăsari din 27.01.2022, stabilindu-i-se pedeapsa definitivă sub formă de 4 (patru) ani şi 2 (două) luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei lui Stoian Igor ***** se calculează începând cu data pronunțării sentinței, 26.01.2023, cu includerea perioadei aflării inculpatului în arestare preventivă, de la 02 septembrie 2022 până la 26 ianuarie 2023, inclusiv.

Conform procesului verbal de reținere al IP Rezina, Stoian Igor ***** a fost reținut la data de 02.09.2022.

5.3. Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, condamnatul Stoian Igor ***** solicită reducerea termenului din pedeapsa stabilită în baza circumstanțelor ce cad sub incidența prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în temeiul art.473^2 -473^4 CPP, pentru aflarea sa în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești.

Conform prevederilor art.473^2 alin.(5) CPP, plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție. În aceste condiții, termenul stabilit de legiuitor prin art. 473^2 alin. (5) CPP, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Potrivit raportului nr.2/4518 din 19.09.2023, în privința condamnatului Stoian Igor *****, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 02.09.2022, iar sfârșitul executării pedepsei la 01.11.2023. Perioada detenției în instituțiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.17 Rezina perioada: 05.09.2022-11.11.2022 și 05.01.2023-06.03.2023, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău perioada: 11.11.2022-15.12.2022 și 29.12.2022-05.01.2023, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul perioada: 15.12.2022-29.12.2022, și în Penitenciarul nr.18 Brănești perioada: 06.03.2023 - până în prezent.

Astfel, Colegiul penal reține că condamnatul Stoian Igor *****, fiind deținut în Penitenciarul nr. 18 Brănești, a depus în instanța de judecată plângere ce se

referă la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, care a fost înregistrată în cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, la data de 03.04.2023.

În consecință, Colegiul penal reține, că plângerea condamnatului Stoian Igor ***** referitor la condițiile de detenție a fost depusă pe parcursul detenției în condiții contrare art.3 CEDO, iar în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. 473^2 -473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, se constată că, prevederile art. 473^2 alin. (5) CPP, au fost respectate pe deplin, astfel, se apreciază depunerea plângerii, ca fiind în termenul prevăzut de lege.

5.4. Examinând raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare nr. 18 Brănești, Colegiul penal susține poziția instanței de fond și anume că faptele invocate de Stoian Igor *****, sau confirmat în totalitate, acestea purtând în opinia instanței de recurs un caracter evident probat.

Astfel, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului Stoian Igor ***** condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(a se vedea cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul, că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi: durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(se menționează în cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere

exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94)*. Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției *(Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80)*.

5.5. În acest context, instanța de fond a reținut că, Stoian Igor ***** a invocat în plângerea deferită instanței, aflarea pe parcursul unei perioade îndelungate în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, pentru perioada continuă, de la 05.09.2022 până la 15.12.2022 și de la 29.12.2022 până în prezent 22.11.2023, conform informației ce rezultă din raportul nr.2/4518 din 19.09.2023, prezentat de administrația instituției penitenciare nr.18 Brănești. S-a invocat că, celulele erau supraaglomerate, în celule erau condiții igienice și sanitare rele, care în afară de faptul că erau suprapopulate și nu dispuneau de spațiul de 4 m2 , necesar pentru fiecare condamnat, nu dispuneau și de alte condiții elementare, astfel urmând a fi calificate, de asemenea, ca inumane și degradante.

Astfel, Colegiul penal concluzionează că, pentru perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Stoian Igor *****, din Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești perioada continuă de la 05.09.2022 până la 15.12.2022 (101 zile) și de la 29.12.2022 până în prezent 22.11.2023 (328 zile), în total o perioadă de 429 zile, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, prima instanță a stabilit că condamnatul va beneficia de o reducere pentru perioada de aflare în condiții precare.

În condițiile art. art. 473^4 din Codul de procedură penală: (3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

(4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473^4 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

Potrivit art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473^2 alin.(2)–(25) şi (5), art.473^3 alin.(3) şi art.473^4 alin.(1)–(5^1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art. 385 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

În temeiul prevederilor art. 473^2 alin.(3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

6. Astfel, potrivit materialelor cauzei, condamnatul Stoian Igor *****, s-a aflat în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești în condiții precare de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, urmează să beneficieze de reducere pentru fiecare zi de detenție, în condiții precare în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, pe un termen total de 429 zile.

Potrivit recursului declarat, se consideră că, autorul plângerii s-a aflat în condiții de detenție acceptabile și care corespund condițiilor minime de detenție, necesare condițiilor unui izolator de urmărire penală.

Așadar, în partea ce ține de condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale din Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, privind supraaglomerarea, Colegiul penal reține că, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, la punctul 464, se stipulează că ”Fiecare deținut se

asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții".

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 şi 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut şi de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă.

Prin urmare reieşind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție, or în cererea sa, condamnatul Stoian Igor ***** a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții inumane și degradante.

6.1. Contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul nr.2/4518 din 19.09.2023, prezentat de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr.18 Brăneștii, judecătorul de instrucție just a stabilit că, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Stoian Igor *****, din care reiese suprafața de sub limita minimă de 4 m2 , per deținut, nefiind probată şi respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din CPP).

În această ordine de idei, Colegiul penal alăturat instanței de judecată constată cu certitudine că nu au fost confirmate prin probe pertinente și concludente că în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, condițiile de detenție nu sunt contrar articolului 3 din Convenție. Subsecvent, Colegiul penal reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.18, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

6.2. Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție a constatat că, probele anexate la raport nu combat argumentele petentului Stoian Igor *****, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat, or în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism național pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, inclusiv Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, sunt într-o stare deplorabilă și sunt calificate ca condiții inumane și degradante.

La fel, Colegiul menționează că, deși de către instituția penitenciară a fost invocat faptul că, în Penitenciarul nr. 17 Rezina condamnatul a fost deținut în celule în care iluminarea este asigurată atît natural prin intermediul geamurilor cît și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule și ferestre de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă, pe perioada toamnă-iarnă temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18 º C, celulele sunt asigurate cu vas pentru closet de pardoseală și lavoar remarcând că, anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate, iar în Penitenciarul nr. 18 - Brănești condamnatul a fost deținut în sectorul nr. 9/secția nr. 13, unde i s-a oferit pat pentru dormit dotat cu saltea, pernă şi lingerie de pat. Sectorul nr. 9/secția nr. 13 are suprafața locativă de 13,25 m2 unde sânt amplasate 2 paturi şi se dețin 2 condamnați care beneficiază de iluminare naturală şi artificială prin rețeaua de tensiune 220V, încălzire centralizată care menține temperatura admisibilă în încăpere şi au acces permanent la apa potabilă. Geamurile au dimensiunile 1,5 x 1,5 m, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate suficiente probe.

Mai mult, în susținerea temeiniciei plângerii depuse de Stoian Igor *****,

Colegiul penal reține că, potrivit raportului privind vizita preventivă în Penitenciarul nr.18 Brănești a Avocatului Poporului 6 (Ombudsmanul), din 31.07.2019 aprobat la 05.08.2019, și raportul Consiliului pentru prevenirea torturii (CPT), din 11.02.2020, privind vizita de monitorizare la Penitenciarul nr.18 cu referire la condițiile de detenție, s-au reținut condiții precare de detenție, și anume suprapopularea penitenciarului, condiții deplorabile din boxa pentru refuzul de hrană, și lipsa personalului medical specializat în instituția penitenciară.

6.3. Subsecvent, instanța de recurs reține că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului, la aceste aspecte, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, or conform raportului menționat, Penitenciarul nr.17 are nevoie de reconstrucții capitale ale anumitor blocuri şi reparații în majoritatea celulelor deținuților. Chiar dacă standardul de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ pentru deținut se respectă în celule, condițiile materiale de detenție erau în general nesatisfăcătoare. Mobilierul (paturile, scaunele,) este vechi, cel mai des defect, condițiile de igienă fiind mediocre, lenjeria de pat (perne, saltele, cearșafuri, pături) uzate. Această imagine se creează şi datorită faptului că multe din celule, în special ale deținuților la detenție pe viață, sunt pline de numeroase dizabilități şi persoanelor în etate. Majoritatea veceurilor sunt într-o stare deplorabilă şi necesită reparate şi înlocuite obiectele sanitare vechi. Deținuții au acces la baie o dată în săptămână.

Totodată conform raportului menționat Consiliul a recomandat administrației penitenciarului să ia măsuri pentru îmbunătățirea calității preparării hranei şi implicarea personalului calificat în acest scop, prin instruirea specializată în bucătari a deținuților care sunt implicați în prepararea hranei.

Nemijlocit cu titlu de rapoarte naționale relevante cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 17 Rezina, instanța va face trimitere la vizitele întreprinse de Ombudsmanul Republicii Moldova în penitenciarul respectiv, cum este de exemplu cea întreprinsă la 14 august 2019, unde angajații Direcției prevenirea torturii din cadrul Oficiului Avocatului Poporului au efectuat o vizită preventivă tematică la Penitenciarul nr.17 Rezina, amplasat în orașul Rezina. Vizita a avut drept scop monitorizarea situației cu privire la respectarea atribuțiilor serviciului medical în penitenciare stabilite de art.231, 232 și 233 Codul de executare al Republicii Moldova (Regulilor N. Mandela nr. 25, 34 și 35). Datele acumulate conform metodologiei, au fost prelucrate și sistematizate în cadrul Raportului tematic al Ombudsmanului „Servicii pentru sănătate în penitenciare”. Astfel, problema majoră a instituției rămâne insuficiența cadrelor medicale, inclusiv condiții degradante/ inumane de detenție. La momentul vizitei în instituție erau deținute 314 persoane pe un plafon de 410 persoane. Serviciul medical este în proces de renovare și acreditare.

6.4. Urmează a se reține că conform raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău, la data de 04.01.2018, întocmit de

către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CPT), se atestă următoarele: 1) Fluctuația majoră a personalului Penitenciarului nr. 13, mun. Chișinău determinată de salarii mici şi condițiile nefavorabile de muncă, fapt ce generează un deficit de personal de supraveghere pentru a acoperi toate posturile şi personal medical pentru îngrijirile de sănătate; 2) Consiliul constată că Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău constituie, în sine, o sursă de stres care poate duce la intensificarea gândurilor suicidale. Condițiile de detenție în penitenciar nu pot acorda o atmosferă, cît de puțin, terapeutică. Mai mult decît atît, penitenciarul nu dispune de încăperi pentru desfășurarea activităților de psihoterapie individuală sau de grup. Pentru Consiliu este evident că specialişti psihologi nu au instrumente standardizate pentru a diagnostica riscul automobililor şi a tentativelor de suicid în rândul deținuților. Specialişti psihologi nu au instruiri necesare în psihoterapie şi, evident, nu pot acorda servicii de calitate deținuților predispuși spre acțiuni de automutilare şi suicid ori aflați în stres cronic în legătură cu detenția şi statutul său juridic; 3) Lipsa supraveghetorilor pentru ca orice persoană deținută să poată întra în contact cu ea auditiv/vizual, în vederea unor necesități urgente, inclusiv de tip medical; 4) Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate. La momentul vizitei fiecare deținut beneficia de suprafață locativă de aproximativ de 2,1 m2 . Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 numărului maxim de deținuți admis pentru deținere în penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău a fost redus pînă la 570 persoane, iar numărul deținuților aflaţi în P-13 la data de 04.01.2018 era de 1070 persoane; 5) Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în celule; 6) Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători; 7) Deținuții nu au la dispoziție servicii de salubrizare/spălare a hainelor/lenjeriei; Administrația Penitenciarului nr. 13 nu oferă deținuților lenjeria strict necesară; 8) Unele spatii de plimbări sunt utilizate drept spatii de uscare a hainelor; 9) Alimentarea deținuților este de o calitate nesatisfăcătoare; 10) Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante; 11) Procedurile de examinare la ieșire din penitenciar la prezența leziunilor corporale sunt aplicate ocazional cu înscriere în cartela de ambulator, fără Registru de evidență; 12) Există deficiențe în evidenta şi documentarea cazurilor de leziuni corporale; 13) Examenele radiologice profilactice pentru depistarea TB la intrare in sistemul penitenciar nu se realizează; 14) Există deficit de formulare şi registre medicale standardizate. 15) Lipsește evidența şi raportarea medicală specifică pentru femei şi minori; 16) În instituție este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă pentru consumatorii de droguri opiacee, dar cu un număr semnificativ de întreruperi a tratamentului imediat după plasarea în detenție, fapt ce indică la insuficiența suportului psihosocial oferit.

La data de 07.09.2016, Amnesty International - Moldova a efectuat o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău şi a constatat existența unor celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncțional şi, pe de altă parte, existența unor celule renovate recent din contul deținuților, dotate cu frigidere, televizoare, ferestre de termopan şi cuptoare cu microunde. Amnesty International - Moldova a cerut Guvernului să închidă Penitenciarul nr. 13, deoarece condițiile de detenție a acestuia nu corespund standardelor internaționale.

În rapoartele anterioare, Promo-LEX a atenționat asupra condițiilor de detenție proaste din Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, şi alte penitenciare din Republica Moldova. La fel, Asociația a publicat date statistice care arată că rata de încarcerare la 100 000 de locuitori este una foarte mare (220 de deținuți la 100 000 de locuitori, în comparație cu media europeană de 140 de deținuți la 100 000 de locuitori). La moment, în Penitenciarul nr. 13mun. Chișinău sunt deținute 1100 de persoane, deşi capacitatea penitenciarului este de 500 de persoane.

În aceeași ordine de idei urmează a fi reiterată şi practica CEDO, în cauzele privind condițiile inumane şi degradante de detenție în Penitenciarele din RM astfel că în cauza Baştovoi vs., Moldova, Curtea a subliniat natura recurentă a problemelor legate de condițiile proaste de detenție în Penitenciarul nr. 13 din Chișinău. CEDO a observat că ea a indicat anterior autorităților că acestea urmează să adopte măsuri adecvate pentru a pune capăt a ceea ce pare a fi o problemă sistemică (Cristioglo c. Moldovei, 26 aprilie 2016). Rapoartele întocmite de Ombudsman şi CPT în perioada cînd reclamantul a fost deținut în penitenciar indică că în această instituție condițiile proaste de detenție predomină. Curtea a observat că Guvernul nu a prezentat nici o dovadă în susținerea afirmației sale că au avut loc îmbunătățiri considerabile în ultimii ani. Curtea a constatat că pe durata detenției sale în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău, reclamantul a fost supus condițiilor de detenție de o severitate care depășește nivelul inerent de suferință în detenție şi că a avut loc violarea Articolului 3 din Convenție. Curtea a atenționat că ea a examinat în mod repetat dacă există un recurs eficient în Moldova în ceea ce privește alegațiile privind condițiile proaste de detenție şi a constatat cu fiecare ocazie că remediile la care s-a referit Guvernul erau ineficiente pentru persoanele, care continuă să fie deținute în condiții incompatibile cu Articolul 3 din Convenție. Curtea nu a găsit motiv să se depărteze de la aceste constatări în cazul din speță. Corespunzător ea a constatat că a avut loc violarea Articolului 13 în conjuncție cu Articolul 3.

Totodată, Colegiul penal denotă că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar şi sistemul de canalizație, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în general

în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficientă.

6.5. Prin urmare reieșind din situația descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puțin sub aspectul detenției în *condiții de supraaglomerare, accesul la apă potabilă, la duș, condiții de igienă și sanitare* față de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenție, or în cererea sa, condamnatul Stoian Igor ***** a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 18 Brănești și în Penitenciarul nr. 17 Rezina, în condiții inumane și degradante.

În cauza Miron vs., Republica Moldova, abordând pretinsa violare a Articolului 13 din Convenție, Curtea a reiterat că a examinat de numeroase ori problema remediilor interne privind precaritatea condițiilor de detenție din Moldova (a se vedea Şarban v. Republica Moldova, nr. 3456/05, §§ 57-62, 4 octombrie 2005; Holomiov v. Republica Moldova, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7 noiembrie 2006; Istratii şi alţii v. Republica Moldova, nr. 8721/05 şi altele, § 38, 27 martie 2007; Mitrofan v. Republica Moldova, nr. 50054/07, §§ 32 şi 33, 15 ianuarie 2013; Segheti v. Republica Moldova, nr. 39584/07, § 22, 15 octombrie 2013; Shishanov v. Republica Moldova, nr. 11353/06, §75, 15 septembrie 2015; Mescereacov v. Republica Moldova, nr. 61050/11, §15, 9 februarie 2016), şi de fiecare dată a concluzionat că remediile sugerate de Guvern erau ineficiente. Curtea a considerat că existența unor remedii eficiente, privind plângerea reclamantului în baza Articolului 3, nu a fost probată nici în prezenta cauză şi, astfel, a fost constatată încălcarea Articolului 13 din Convenție.

În cauza Malai vs., Moldova, din 13.11.2009. Curtea reamintește că principiile generale eu privire la condițiile de detenție au fost stabilite în hotărârea Ostrov ar v. Moldova *(no 35207/03, §§ 76-79, 13 septembrie 2005)*. CEDO notează că toate declarațiile reclamantului corespund constatărilor făcute de CPT în rapoartele sale în ceea ce privește instituțiile de detenție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Constatările CPT oferă cel puțin într-o anumită măsură o bază temeinică pentru evaluarea condițiilor în care a fost deținut reclamantul *(a se vedea pentru un alt exemplu cînd Curtea u luat în considerație rapoartele CPT, Kehayov v. Bulgaria, nr 41035/98, § 66, 18 ianuarie 2005).* Guvernul a negat cele mai multe acuzații menționând că rapoartele CPT, nu erau actuale şi că penitenciarul a fost renovat cu o lună înaintea detenției reclamantului acolo, totuși, el nu a prezentat vre-o probă în susținerea declarațiilor sale cu privire la renovare (a se compara cu Ostrovar. citată mai sus par. 80). Mai mult (Guvernul nu a contestat unele acuzații aduse de reclamant, cum ar li lipsa hranei adecvate, faptul că în celulă ardea în permanență o lumină electrică foarte slabă, faptul că facilitățile sanitare nu erau separate de restul celulei şi faptul că la eliberarea sa din detenție corpul reclamantului era acoperit cu mușcături de insecte. În astfel de circumstanțe, Curtea consideră că suferința îndurată de către reclamant

a depășit nivelul inevitabil inerent detenției şi a atins un nivel de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

De asemenea în cauza Holomiov vs., Moldova, hotărîrea CEDO, din 15.01.2013, Curtea reiterează că statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții compatibile cu respectul demnității umane, că modul şi metoda de executare a măsurii respective nu-1 supun la suferință şi stres care să depășească ca intensitate nivelul inevitabil al suferinței inerente detenției şi, avînd în vedere condițiile practice impuse de detenție, că sănătatea şi bunăstarea lui sunt asigurate la nivel corespunzător *(a se vedea Kudla v. Polonia [MC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI, şi Popov v. Rusia, nr. 26853/04, § 208, 13 iulie 2006).* În prezenta cauză, Curtea notează că reclamantul a depus mai multe plîngeri specifice referitoare la mărimea celulei nr. 75 din Penitenciarul nr.13 mun. Chișinău, precum şi numărul persoanelor deținute în acea celulă (între 11 şi 14 într-o celulă cu suprafața de 26 m - a se vedea paragraful 12 supra). Curtea concluzionează că reclamantul a fost deținut în condiții extreme de suprapopulare. Curtea a constatat anterior în mai multe cauze că suprapopularea exagerată a celulei din penitenciar poate constitui încălcarea articolului 3 din Convenție (pentru o analiză mai detaliată privind principiile aplicabile referitoare la suprapopulare în particular, a se vedea Ananyev şi alţii v. Rusia, nr. 42525/07 şi 60800/08, §§ 143-148, 10 ianuarie 2012). De asemenea, reclamantul a susținut că a fost nevoit să doarmă pe o saltea infestată de paraziți şi că lenjeria de pat era schimbată foarte rar. De asemenea, reclamantul s-a plîns despre cantitatea şi calitatea necorespunzătoare a mâncării acordate lui. Deşi reclamantul nu a prezentat careva probe întru susținerea pretențiilor sale, anexând doar copiile plângerilor sale în acest sens (a se vedea paragraful 13 de mai sus), totuși în lipsa replicilor care să susțină contrariul, Curtea va accepta iarăși alegațiile reclamantului ca fiind veridice. De asemenea, este clar din constatările avocatului parlamentar național că sistemul penitenciar încă beneficia în anul 2010 de fonduri insuficiente pentru a asigura norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărîrile Guvernului relevante. Prin urmare, Curtea conchide că reclamantul a fost deținut în condiții suprapopulate, a suferit din cauza că celula sa era infestată cu paraziţi şi nici nu a beneficiat de norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărârea Guvernului în cauză. Prin urmare, în prezenta cauză, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenției.

În plan internațional, în cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției, în special când ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reține în cazul autorului plângerii, care a fost deținut o perioadă totală de 429 zile în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești. E de reținut și faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m2 de spațiu

vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție *(Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).*

La acest aspect, instanța de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care sa aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea pendinte sunt justificate.

Întru susținerea acestui raționament CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(A. şi alţii c. Regatului Unit; Idalov c. Rusiei).*

7. Totuși, având în vedere că, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile petentului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependență de gradul şi intensitatea suferințelor, în continuare instanța va analiza şi celelalte alegații invocate de către petent în plângerea depusă.

Se consideră necesar de a preciza că, la 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele Baban şi alții c. Moldovei, Bulgacov şi alții c. Moldovei, Cobîlceanu şi alţii c. Moldovei, Filat şi alții c. Moldovei, Condreanu şi alții c. Moldovei, Grigoraş şi alţii c. Moldovei şi Talambuţa şi alții c. Moldovei, unde reclamanții s-au plâns în faţa Curții în baza art. 3 CEDO, invocând condițiile materiale inadecvate de detenție şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza Draniceru c. Moldovei, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr.272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție.

Curtea a considerat că, noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi nr. 272

este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunțate în cauza Şişanov c. Moldovei, şi că el ar putea fi considerat a priori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

Prin urmare având în vedere prevederile art. 473^2 alin.(4) CPP, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Iar alin.(5) al același norme indică că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente (art. 473^4 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023)

Potrivit art. 385 alin.(5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Prevederile art.473^2 alin.(2)–(2^5) şi (5), art.473^3 alin.(3) şi art.473^4 alin.(1)–(5^1) se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condițiilor de detenție (art. 385 CPP modificat prin Legea nr.245 din 31.07.2023, în vigoare 22.08.2023).

7.1. Deoarece mecanismul de calcul al reducerilor respective stabilite în art. 385 alin.(5) și 473^4 CPP a fost modificat, fiind în esență identic, fără a se face deosebire în dependență de statutul persoanei deținute, este inutilă stabilirea exactă a perioadei în care deținutul s-a aflat în detenție în calitate de prevenit și a celei în care acesta s-a deținut în calitate de condamnat.

În temeiul prevederilor art. 473^2 alin.(3) CPP, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

7.2. Astfel, potrivit materialelor cauzei, Colegiul reține că condamnatul Stoian Igor *****, s-a aflat în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții precare de detenție perioada continuă de la 05.09.2022 până la 15.12.2022 (101 zile) și de la 29.12.2022 până în prezent 22.11.2023 (328 zile), pe un termen total de 429 (patru sute douăzeci și nouă) zile și în corespundere cu dispozițiile normei citate anterior, Colegiul apreciază întemeiată soluția instanței de judecată prin care a rotunjit termenul pedepsei executat în condiții inumane de către condamnatul menționat în favoarea acestuia până la 430 (patru sute treizeci) zile.

Prin urmare, referitor la perioada de detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din CEDO, a lui Stoian Igor *****, în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești, în condiții precare de detenție perioada continuă de la 05.09.2022 până la 15.12.2022 (101 zile) și de la 29.12.2022 până în prezent 22.11.2023 (328 zile), pe un termen total de 429 (patru sute douăzeci și nouă) zile, și rotunjit în favoarea condamnatului până la 430 (patru sute treizeci) zile, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, justificativ a fost stabilită reducerea de 1 zi pentru fiecare 10 zile de detenție, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Stoian Igor *****, să se reducă cu 43 (patruzeci și trei) zile (conform formulei 430 zile x 1/10 = 43 zile), pentru perioada de aflare în condiții precare în Penitenciarul nr.17 Rezina, Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr.18 Brănești.

Totodată în temeiul prevederilor art.473^4 alin.(3) CPP, în urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, instanța obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii,. Astfel ținând cont de faptul că, la moment, Stoian Igor ***** se deține în Penitenciarul nr.18 Brănești, în condițiile art. 473^4 alin.(3) CPP, s-a obligat administrația Penitenciarul nr.18 Brănești, să înlăture condițiile precare de detenție constatate, în termen de 15 zile.

7.3. Colegiul apreciază, remediul aplicat în speța dată, precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, iar în lipsa unor argumente plauzibile în cererea de recurs, se atestă că, în speță s-au adeverit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, or, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale, au depășit nivelul

inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenția pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

7.4. Cu referire la recursul avocatului Boris Bulbuc instanța de recurs menționează.

Potrivit art. 444 alin. (1) Cod de procedură penală (1) Hotărîrile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în cazurile în care: 1) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei; 2) instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art.30, 31 şi 33; 3) ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile cînd legea prevede altfel; 4) judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum şi apărătorului, interpretului şi traducătorului, cînd participarea lor era obligatorie potrivit legii; 5) cauza a fost judecată în primă instanță fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta şi de a înștiința instanța despre această imposibilitate; 6) hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărîrii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare; 7) nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărîre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blînde; 8) inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală; 9) s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege sau greșit individualizate în raport cu prevederile capitolului VII din Partea generală a Codului penal; 10) persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, a intervenit decesul inculpatului ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege; 11) inculpatul a fost achitat greșit pentru motivul că fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau cînd procesul penal a fost încetat greșit din motivul că exista o hotărâre judecătorească definitivă în privința aceleiași fapte sau că există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o lege nouă sau anulată de un act de amnistie ori că a intervenit decesul inculpatului; 12) faptei săvîrşite i s-a dat o încadrare juridică greșită; 13) a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului; 14) Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă; 15) instanța de judecată internațională, prin hotărîre pe un alt caz, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor şi libertăților omului, care poate fi reparată şi în această

cauză.

Referitor la dezacordul avocatului Boris Bulbuc în numele condamnatului Stoian Igor *****, cu cuantumul zilelor ce au fost reduse prin aplicarea mecanismului compensatoriu, instanța de recurs consideră că reducerea stabilită de instanța de fond este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Colegiul lecturînd textul recursurilor declarate de către directorului Penitenciarului nr. 18 Brănești, Savca Eugeniu și de avocatul Bulbuc Boris în interesele condamnatului Stoian Igor, constată că recurenții nu au invocat nici-unul din temeiurile specificate la art. 444 alin. (1) Cod de procedură penală. Or, simplul dezacord al unei părți la proces cu soluția instanței de judecată nu poate servi drept temei pentru casarea unei hotărî legale și întemeiate.

7.5. Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul Penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

8. Pentru motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal va respinge recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Stoian Igor ***** împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023, ca fiind nefondate, reținând în acest sens că încheierea instanței de fond este legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost constatate.

9. În conformitate cu art. art. 437 alin. (1) pct. 4), 448, 449 alin. (1) pct. 1), lit. a), 472 Cod de Procedură Penală al RM, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău –

D E C I D E:

Recursurile declarate de reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 18 Brănești, Eugeniu Savca și de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului

*Stoian Igor ***** împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 noiembrie 2023* potrivit căreia plângerea condamnatului ***Stoian Igor *****,** privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. art. 473^2 - 473^4 Cod de Procedură Penală al RM a fost admisă, *se resping ca fiind nefondate, cu menținerea încheierii contestate fără modificări.*

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: ***Oxana Robu***

Judecător: ***Ruxanda Pulbere***

Judecător: ***Ion Bulhac***